

Vi har alle forsynt oss godt av oljepotten. Men framtidige generasjoner må regne med økte skatter.

FESTEN ER OVER, MEN DET ER KAKE IGJEN

OLJEFONDET HAR TREDOBLET SEG

Bak oss har vi 40 år med oljevervelstand, noe som har kommet oss alle til gode. Men de kommende generasjonene vil ikke oppleve den økningen i oljepenger som vi har hatt til nå.

– De vil få en økning i netto skattebyrde, sier Øystein Dørum, sjeføkonom i NHO.

Oljeinntektene begynte å komme inn i statskassa i første halvdel av 1970-tallet. De første tiårene ble disse inntektene i hovedsak brukt løpende til å finansiere de årlige statsbudsjettene.

Tredoblet på åtte år

Oljefondet ble etablert i 1990, men dårlige tider i norsk økonomi og underskudd på statsbudsjettene gjorde at det først ble avsatt penger til fondet i 1996.

I de påfølgende åra bidro store overskudd på statsbudsjettet til at fondet økte, og det utgjorde over 600 milliarder kroner ved inngangen til 2002, viser tall fra Finansdepartementet.

– Det er først de siste sju-åtte åra vi har

hatt en helt enorm vekst i oljefondet. Oljefondet har mer enn tredoblet seg fra 2640 milliarder kroner i 2009, til nærmere 8000 milliarder kroner i 2017. Og når fondet stiger mer enn forventet, sparer man mer til de neste generasjonene, sier Terje Strøm, sjeføkonom i Ny Analyse.

I årene framover er veksten i oljefondet ventet å bli mindre, ifølge regjeringens perspektivmelding. Det skyldes først og fremst at statens netto inntekter fra oljevirksomheten anslås å bli lavere enn i årene vi har bak oss.

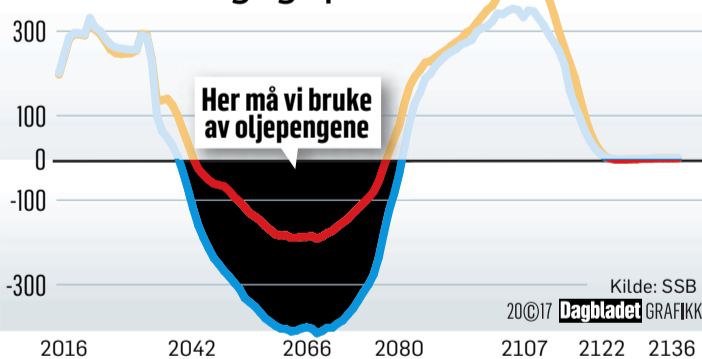
Veksten i pensjonsutgifter har allerede skutt fart, mens veksten i utgiftene til pleie- og omsorgstjenester først ventes å tilta etter 2030, når andelen av befolkningen over 80 år tar seg markert opp.

Alle vinner

Dagbladet har forsøkt å finne tall på hvilken generasjon som har nytt mest av oljeinntektene, men verken SSB eller Finansdepartementet har en slik oversikt.

– Det er vanskelig å beregne

Finansieringsgapet

I framtida blir vi for dyre og får et udekket finansieringsbehov – og må dermed bruke mer oljepenger eller øke skattene. Fra 2025 til 2060 stiger beløpet vi mangler med 1000 kr per innbygger. Det er tatt utgangspunkt i kvinner (rød) og menn (blå) født i 2016.

hvilke årskull som får mest av oljepengene. Når oljepengene kommer inn i budsjettene har de ingen merkelapp, sier Øystein Dørum i NHO.

Økningen i forbruket og inntektsveksten vil være et mål på hvor mye velstanden i samfunnet har økt, påpeker han.

– Hvis vi tar for oss to som er født med ti års mellomrom, vil

sistemann ha fått med seg en solid inntektsvekst over livsløpet, samtidig som forbruket har økt mye i den samme perioden.

Det har vært en kraftig vekst i forbruket i Norge siden 1958, da den første landsrepresentative forbruksundersøkelsen ble gjennomført av Statistisk sentralbyrå. Den siste ble utført i 2012.

I 1958 hadde gjennomsnitts-

husholdningen en total forbruksutgift på 11 100 kroner i året, mens en gjennomsnittshusholdning i 2012 brukte 436 000 kroner. Regner vi om 1958-beløpet til 2012-kroner, får vi en utgift på knapt 129 000 kroner i 1958.

Alle er vinnere

Oljepengene har skapt vinnere i alle generasjoner, og det er ikke lett å peke ut noen som har fått mer av godene enn andre, mener Strøm.

– Først kan vi slå fast en viktig positiv sak om Norge: Vi har utviklet vår økonomi til å bli den eneste rike europeiske oljestat. Videre har vårt system med handlingsregelen for oljepengebruk medført at alle nordmenn får glede av oljepengene. Vi sender ikke en sjekk i posten hvert år som i Alaska, men vi har høyere velferdsnivå enn de fleste andre land. Gratis skole i stor grad, lavere egenandeler i helse, rause trygdeordninger og relativt gode lønns-

FORTS. NESTE SIDE ►►►

GENERASJONSLOTTERIET